

Prvi turistični koraki

Tanja Kosmač Zalašček, dipl. VPO, specialistka za Pomoč z umetnostjo, Vrtec Medvode

V sodelovanju s Turistično zvezo Slovenije in pod mentorstvom ga. Mateje Jekler smo v vrtcu Medvode kot že vrsto let tudi v šolskem letu 2018/19 izvajali projekt Z igro do prvih turističnih korakov. Rdeča nit v letošnjem šolskem letu je bila Turistični spominek mojega kraja. Namen projekta je, da otroci na zanimiv in prijeten način spoznavajo okolico domačega kraja. Na ta način razvijajo interes za raziskovanje kulturnih in zgodovinskih značilnosti svojega okolja. V didaktični proces smo vključevali elemente formativnega spremljanja.

Ključne besede: otrok, vrtec, širše okolje, turistične točke, turistični spominek

Uvod

V Kurikulu za vrtce je na področju družbe poučarjen tudi pomen vključevanja v širše družbeno okolje. Otrok sprva spozna sebe, nato ožje okolje, postopoma pa se seznanja s širšo družbo in kulturo. Ko otrok spozna širše okolje, se hkrati seznanja z zgodovinskimi spremembami in s tem, kako so ljudje živeli včasih. Pri tem uresničujemo cilje različnih področij otrokovega razvoja: socialno (sodelovanje, spoznavanje sebe in drugih), spoznavno (seznanjanje z zgodovino, kulturo, geografskimi in naravnimi značilnostmi), čustveno (izkustven pristop, dobro počutje, zabava, zanimanje, radovednost), govorno (poslušanje zgodb, pripovedovanje), gibalno (hoja, premagovanje naravnih ovir, ustvarjalne dejavnosti, kjer razvijamo drobno motoriko). Predvsem je pomembno razvijati notranjo motivacijo otrok, njihov interes in zadovoljstvo ob odkrivanju širšega okolja.

V vrtcu imamo osem enot. Dogovorili smo se, da vsaka sodelujoča skupina razišče okolico svoje enote, nato pa povabi eno od skupin druge enote na eno od izletniških točk. Prav tako se odzove na povabilo in gre na izlet k drugi enoti. Tako se otroci preizkusijo tudi v vlogi gostov in gostiteljev.

Cilji, ki smo si jih zastavili:

- Otrok se na zanimiv in izkustven način seznanja s turizmom.
- Otrok razvija interes in zadovoljstvo ob odkrivanju domačega kraja.
- Otrok spozna zgodovinske, kulturne in naravne značilnosti okolja, ki so pomembna za lokalno skupnost.
- Otrok dojema trajanje časa in pridobiva izkušnje o zgodovinskih spremembah.
- Otrok uživa v naravi in sproščenem izvajanju naravnih oblik gibanja.
- Otrok spozna knjigo kot vir informacij in pridobiva pozitiven odnos do literature.
- Otrok zna poiskati turistične informacije, se seznanja s simboli in zemljevidom.

Izvedba

Pri načrtovanju smo želeli vključiti ideje in želje otrok, saj vključevanje otrok v načrtovanje poveča notranjo motivacijo, občutek pripadnosti in odgovornosti. Je eden od elementov formativnega spremljanja, ki otrokom pomaga, da vedo, kaj se v učnem procesu od njih pričakuje.

»Poseben poudarek je na spodbujanju in omogočanju otrokove avtonomije, spodbujanju njegovih zmožnosti za samonadzor in učenje učenja. V razvojno-procesnem načinu dela je ključna aktivna vloga otroka kot soustvarjalca lastnega učenja in znanja, kot tudi aktivna vloga vzgojitelja v tem soustvarjalnem procesu.« (Brunauer idr. 2017, 4).

Da bi otroke usmerili k razmišljanju, smo si na sprehodih ogledali kažipote in reliefni zemljevid turistično informacijskega centra z izletniškimi točkami. Otroci so opisovali, kje so že bili in kaj so tam videli. Spoznavali so simbole, s katerimi so označene določene znamenitosti na zemljevidu. Otroci naj bi pri tem razvijali sposobnost nadzora

Zemljevid pri Turistično informacijskem centru

nad svojim učenjem, zato smo sami izdelali načrt izletov. V ta namen smo se najprej odpravili v TIC Medvode, kjer smo dobili dodatne informacije o turističnih točkah in znamenitostih v naši okolici ter prospekte in zemljevide. Nato smo pregledali turistično informativni material in ob zbiranju želja otrok naredili skupni načrt.

Otroci so aktivno razmišljali, se pogovarjali in naštevili želje. Le te smo zapisali in jih kasneje tudi pregledali. Nekatere ideje smo morali zavreči, vendar smo to argumentirali in otroke spodbudili k razmišljanju o realnih možnostih izvedbe. Na naše odločitve so vplivala tudi dejstva o oddaljenosti izletniške točke in možnostih dostopa (peš, mestni avtobus). Odločili smo se, da najprej obiščemo točke, do katerih lahko pešačimo. Vključevnost otrok v načrtovanje in aktiven pristop k procesu razmišljanja o dejavnostih v vrtcu sta vplivala na njihovo motivacijo. Večala se je radovednost in pripravljenost za sodelovanje.

Z namenom razvijanja prostorskih predstav smo izdelali relief vrtca in okolice. Otroci so lahko samostojno izbirali različne materiale (plastelin, papir, lego kocke, škatlice ...) in z njimi izdelali stavbe, ceste, hribe, železnico itd. ter jih umestili v relief. Aktivno so sodelovali, se učili drug od drugega, razmišljali in se dogovarjali. Kadar so imeli različna mnenja, sva jih vzgojiteljici usmerili, da so si pomagali z zemljevidom. S tem smo krepili sposobnost opazovanja ter povezovali individualno ter skupno likovno ustvarjanje. Čeprav smo imeli skupen cilj, so otroci lahko delali v parih, skupini ali samostojno ter to umestili v skupni izdelek. Ob reliefu so se otroci dnevno ustavljali, se pogovarjali in drugim pripovedovali, kje je kaj. Samoiniciativno so pazili in popravili, če se je kaj pokvarilo ali premaknilo. To je kazalo na njihovo vpletenost in razvijanje občutka odgovornosti. Na nek način je bil naš izdelek hkrati tudi sredstvo za spodbujanje komunikacije ter povezovanje otrok.

Zmajeva klop

Aktivnosti:

- Ogled znamenite Plečnikove kapelice na Bonovcu.
- Spoznavanje arhitekturnih značilnosti nekaterih stavb (gradovi, kapelica, knjižnica).
- Umetniško ustvarjanje ob opazovanju arhitekturnih znamenitosti.
- Obisk knjižnice Medvode ter sotočja rek Sore in Save.
- Branje in doživljanje pravljice z naslovom Povojni mož v knjižnici.
- Obisk Smledniškega gradu in spoznavanje Smledniške legende.
- Sprehod okrog Zbiljskega jezera in opazovanje labodov z ozaveščanjem o skrbi za naravno dediščino.
- Sprehod do gradu Goričane.
- Pohod pod Jeterberg k cerkvi Sv. Marjete.
- Spoznavanje legende o Zmaju na Sv. Marjeti in malica na zmajevi klopi. Opazovanje okolice in Smledniškega gradu v daljavi.
- Obisk trim steze Bonovček in ogled nordijskega centra Bonovec.
- Sprehod do Žleb je izletniška pohodna pot, na kateri smo spoznavali naravne značilnosti okolice Preske.
- Izlet in ogled toplega izvira Straža. Sodelavka nam je razložila zgodovinsko ozadje izvira in nam razkazala področje izvira termalne vode in bazen.

Otroke smo ves čas projekta spodbujali k razmišljanju, sklepanju in pogovoru.

Marcela Batistič Zorec (2013) v svojem članku Učenje v vrtcu poudari, »da se otroci v predšolskem obdobju učijo predvsem prek igre in drugih, tudi praktičnih dejavnosti, ki večinoma potekajo v raznolikih socialnih interakcijah z vrstniki in odraslimi. Učijo se s pomočjo opazovanja, posnemanja, preizkušanja (manipuliranja s stvarmi in materiali) in reševanja problemov, komentiranja dejavnosti, spraševanja in poslušanja drugih, reševanja medsebojnih konfliktov in dogovarjanja. Učenje potemtakem ni povezano le z otrokovim miselnim razvojem, ampak zadeva vsa področja osebnosti.«

Zato sva vzgojiteljici želeli otroke spodbuditi, da so povedali svoja mnenja, dajali predloge, jih skupaj vrednotili in znali izraziti. Razvijali so svoje strategije razmišljanja in se učili drug od drugega. Na izletih so se pogovarjali, opazovali znamenitosti, vse to povezovali s svojim predznanjem in s tem, kar so izvedeli v zgodbah.

Izjave otrok o cerkvi Sv. Marjete:

Jakob: »Nekoč je bil zmaj živ in so ga vojaki streljali. Zmaj je hotel vse ubiti in vse uničiti. Potem so ga vsi ustrelili in potem je postal zmajeva klopca.«

Mina: »In potem sta se dva tam poročila.«

Tinkara: »Ta grad je bil že pred davnimi leti.«

Obisk termalnega izvira Straža

Ana: »Delavci, ki so našli take velike kamne, so ga zgradili.«

Matevž: »Ne vem, kako so naredili balkon in ograjo.«

Hana: »Tam je malo tud iz lesa.«

O sotočju:

Tinkara: »Že od dojenčka vem, da tečeta Sava in Sora.«

Kam tečeta?

Maks: »V Zbiljsko jezero.«

Špela: »Ne, v Ljubljnico.«

O Zbiljskem jezeru:

Mihajlo: »Bili so labodi, beli in črni.«

Teja: »Račke in labodi so prijatelji.«

Izvajanje gibalnih nalog na trim stezi Bonovček

Naravni bazen s toplo vodo

O toplem izviru Straža:

Špela: »Šli smo v Pirniče.«

Jakob: »Peljali so nas tja, kjer so prale perice. Tam so prale, ker niso imeli pralnih strojev.«

Špela: »Šli smo na kopališče, voda tja priteče po cevi.«

Tinkara: »Vodo smo pili in bomo zdravi.«

Teja: »Če pijemo to vodo smo lepi.«

Mina: »V bazenčku smo videli ribe. Notri je bila topla voda.«

Tia: »Voda je bila mehurčkasta.«

Kar so otroci opazili, doživeli ali spoznali na obiskanih izletniških točkah, so narisali. Ob risanju so podživljali izkušnje in se med sabo o tem pogovarjali. V priročniku *Otrok v vrtcu* (2001, 125) je likovno izražanje predšolskih otrok opisano kot del spoznavnega razvoja in kot razvojno orodje, ki otroku pomaga razvijati vizualno mišljenje. Vizualno mišljenje se ukvarja z vidom, oblikami, barvami in odnosi v prostoru. To je proces, ki omogoča spoznavanje vizualnega sveta in odnosov v njem, hkrati pa je nepogrešljiv pripomoček k prodiranju v bistvo pojavov. Otroci so nas pri risanju presenetili z natančnostjo in vztrajnostjo, kar je kazalo na polnost doživetij in kakovost opazovanja. Porajala so se tudi nova vprašanja, na katere bomo poiskali odgovore. Ob ustvarjanju smo lahko opazovali, kako so določene stvari razumeli, kaj vse so opazili, si zapomnili, dodali itd. Izdelke smo skozi leto zbirali in shranjevali v mapo. Opremili smo jih z datumi in temo.

Kaj smo pridobili?

- Spoznavali smo izletniške točke v okolici Medvod, do katerih lahko pridemo peš ali z avtobusom.
- Spoznali smo, da je v okolici Medvod mnogo naravnih in kulturnih znamenitosti.

Opazovanje labodov na Zbiljskem jezeru

- Spoznali smo legendo o zmaju pri cerkvi Sv. Marjete.
- Spoznali smo Smladniško legendo in se tako seznanjali z zgodovinskim ozadjem znamenitosti.
- Spoznali smo pravljico o nastanku knjižnice Medvode.
- Spoznavali smo turistične simbole in se učili orientacije na zemljevidu in v naravi.

Ob zaključku projekta je vsak otrok pregledal svoje likovne izdelke, ki so nastajali vse leto. Otroke smo spodbujali, da so svoje znanje utrjevali in ovrednotili. Lahko so izrezovali, oblikovali, barvali in sestavljali izdelke v eno sliko. Ob izdelovanju se nam je zdelo pomembno, da so pripovedovali o tem, kaj so spoznali, česa so se naučili, kako so se počutili ter kaj bi želeli še spoznati. Tako so otroci ob kognitivnih sposobnostih razvijali tudi svoje jezikovne zmožnosti, svoje misli pa oblikovali v zahtevnejše strukture. Hkrati so bili aktivni udeleženci v celotnem procesu.

Iz likovnih izdelkov otrok smo izdelali razglednice našega kraja in pripravili razstavo v TIC Medvode pri železniški postaji. Razstavo smo si ogledali in na ta način prispevali svoj delež k naši skupnosti, na kar so bili otroci ponosni.

Zaključek

Ob izvedbi projekta smo se aktivno vključevali v okolje. Interdisciplinarni pristop je omogočil napredek otrok na različnih razvojnih področjih. Strokovne delavke smo svojo vlogo videle v usmerjanju, postavljanju vprašanj in izbiri ciljev, ob katerih so otroci razvijali sposobnost opazova-

nja in radovednost ter željo po novih odgovorih in spoznanjih. Naš vrtec ima odlična izhodišča, saj se do veliko turističnih točk lahko odpravimo peš ali z mestnim avtobusom. Turistično raziskovanje nam je prineslo nova znanja o kulturi in zgodovini našega kraja. Zgodbe in bajke so nas popeljale v pretekli čas. S spoznavanjem naravnih znamenitosti smo se dotaknili pomena ohranjanja narave in ob daljših sprehodih pridobivali navade zdravega življenja. Ob izvajanju projekta smo bili aktivni, ves čas uživali, veliko ustvarjali, se spraševali, pogovarjali in se mnogo naučili, zagotovo pa so otroci na podlagi novega znanja motivirani za raziskovanje svojega kraja tudi v prihodnje.

Razglednici

Literatura:

- Bahovec D. E., Bregar G. K., Čas M., idr. (2007): *Kurikulum za vrtce: predšolska vzgoja v vrtcih*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod republike Slovenije za šolstvo.
- Batistič Zorec M. (2013): *Učenje v vrtcu. Pregledni znanstveni pri-spevek*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta (dostopno na svetovnem spletu dne 2. 6. 2019).
- Holcar Brunauer A., Bizjak C., Cotič Pajntar J., idr. (2017): *Formativno spremljanje v podporo učenju: Formativno spremljanje v vrtcu*. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Krofič R., Marjanovič Umek L., Videmšek M., idr. (2001): *Otrok v vrtcu: Priročnik h kurikulu za vrtce*. Maribor: Založba Obzorja.